



การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านสนม ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

วิสาखा ภูจินดา¹, ณัฐธิดา พัฒนเจริญ²

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์^{1,2}

E-mail: wisakha.p@nida.ac.th¹, natthathida.pat@nida.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ถอดบทเรียนการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสนม พร้อมกับประเมินความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสนม และเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับชุมชนท่องเที่ยว เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และผู้นำชุมชน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่ 100 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

พบว่า ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวจะมีการห้ามไม่ให้นักท่องเที่ยวนำขยะมูลฝอยเข้ามาภายในชุมชน มีการคัดแยกขยะของร้านค้า รมรงค์ให้ใช้ใบตองเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานสนับสนุนการรักษาความสะอาด มีการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ และรณรงค์การปลูกต้นไม้ ผลสำเร็จของการดำเนินการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะลดลง มีการใช้ภาษาที่ทำจากใบกาบหมากและใบตอง มีการทำปุ๋ยหมักจากขยะเศษอาหาร ไม่มีการตัดต้นไม้ทำลายป่า เป็นต้น แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับชุมชนท่องเที่ยว จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับภาคีเครือข่าย นำเสนอด้านบวกของการดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น ทำบุญผ้าป่าขยะ ไม่ทิ้งขยะในชุมชนที่ทำให้ลดการทำลายสัตว์ป่า เป็นต้น

คำสำคัญ : การจัดการสิ่งแวดล้อม, ชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, จังหวัดอุทัยธานี



Eco-friendly Tourism: A case study of Ban Sa Nam Community, Ban Rai Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province

Wisakha Phoochinda¹, Natthathida Patthanacharoen²

Graduate School of Environmental Development Administration, National Institute of Development
Administration^{1,2}

E-mail: wisakha.p@nida.ac.th¹, natthathida.pat@nida.ac.th²

ABSTRACT

This research analyzes lessons learned on eco-friendly tourism in the Ban Sa Nam community to assess the success of the tourism environment management and to propose guidelines for tourism environmental management. A combined research method was used and data collection was carried out by interviewing two key informants, a community development worker, community leaders, and a random sampling of 100 tourists.

The results showed that in tourism management, the following are needed: prohibiting tourists from bringing garbage into the community, having waste separation stores, conducting campaigns to use banana leaves to protect the environment, having an organization to support cleanliness, using cloth bags instead of plastics bag, using biodegradable materials, and planting trees. To be successful, the environmental management actions needed are to reduce solid waste, use betel and banana leaves, compost food wastes, prohibit deforestation, etc. The guidelines needed for eco-friendly tourism environmental management are to have a participative community with the network participant, to present positive aspects of environment management such as



Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 13 No.2 (July–December) 2021

solid waste, offering robes to Buddhist priests, and not discarding solid waste to reduce the destruction of wildlife, etc.

Keywords: environmental management, eco-tourism community, Uthai Thani Province



บทนำ

ประเทศไทยจะมีความพร้อมในด้านภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมากและยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคที่ค่อนข้างชัดเจน เช่น การเดินทางที่พักรัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่าง ๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและทางอ้อมขยายมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของสถานที่พักรัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักรักแบบบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม ทั้งนี้ ในปี 2560 มีนักท่องเที่ยวต่างประเศเข้ามาเที่ยวประเทศไทยเฉลี่ยเดือนละ 3.5 ล้านคน และคาดว่าในปี 2561 จะสร้างรายได้ให้ประเทศปีละ 3 ล้านล้านบาท สิ่งนี้บ่งชี้ว่าการท่องเที่ยวเป็น “สินค้า” ที่สร้างรายได้ให้

ประเทศไทยมากที่สุด (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2561)

บ้านสนาดำเนินการพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายภายใต้วิสัยทัศน์ “ใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนและสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ชาวประชาอยู่ดี มีสุข ตามวิถีคนพอเพียง และองค์ความรู้แห่งชุมชน” ซึ่งมุ่งไปในทิศทางยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ภายในปี พ.ศ.2564 โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้ 1. สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเอง ดำเนินกิจกรรมสร้างอาชีพและสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพ ประสานหน่วยงานเกษตรอำเภอ พัฒนาที่ดิน พัฒนาชุมชน และหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมในกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว ผลิตรายได้ชุมชน ประกอบไปด้วย 1) ผ้าทอพื้นเมือง 2) ผลิตภัณฑ์จักสาน ซึ่งถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้รู้ ภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่า ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่เกิดจากการรวมกลุ่มอาชีพตามความสนใจและที่ได้รับการสนับสนุน



งบประมาณจากภาคราชการ ได้แก่ 1.กลุ่มผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร 2. กลุ่มเลี้ยงสุกร 3. กลุ่มเกษตรกรปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด 4. กลุ่มผักปลอดภัย 5. กลุ่มเพาะเห็ด 6. กลุ่มเลี้ยงกบให้ประชาชนได้เข้าถึงอาชีพและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการ สินค้าชุมชน OTOP รายใหม่ในอนาคต 3) เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เป็นสถาบันการเงินทุนชุมชน จากการบูรณาการเชื่อมโยงการบริหารจัดการของกลุ่ม องค์กร กองทุนการเงินต่าง ๆ ร่วมกันบริหารจัดการเงินทุนในชุมชนและการเข้าถึงแหล่งทุนชุมชนเพื่อให้หมู่บ้านเกิดการใช้เงินทุนในชุมชนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด ตามกระบวนการ 5 ก โดยเริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกกลุ่ม การประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ การจัดทำกฎระเบียบ กติกา การรวมกลุ่ม องค์กรการเงินหมู่บ้าน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการให้บริการกู้ยืมเงินแก่สมาชิก การปรับเปลี่ยนสัญญากู้ยืมของสมาชิกการจัดสวัสดิการ และกิจกรรมอื่น ๆ 4) เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง การเสริมสร้างหมู่บ้านให้มีขีดสมรรถนะในการบริหารจัดการชุมชนให้มี

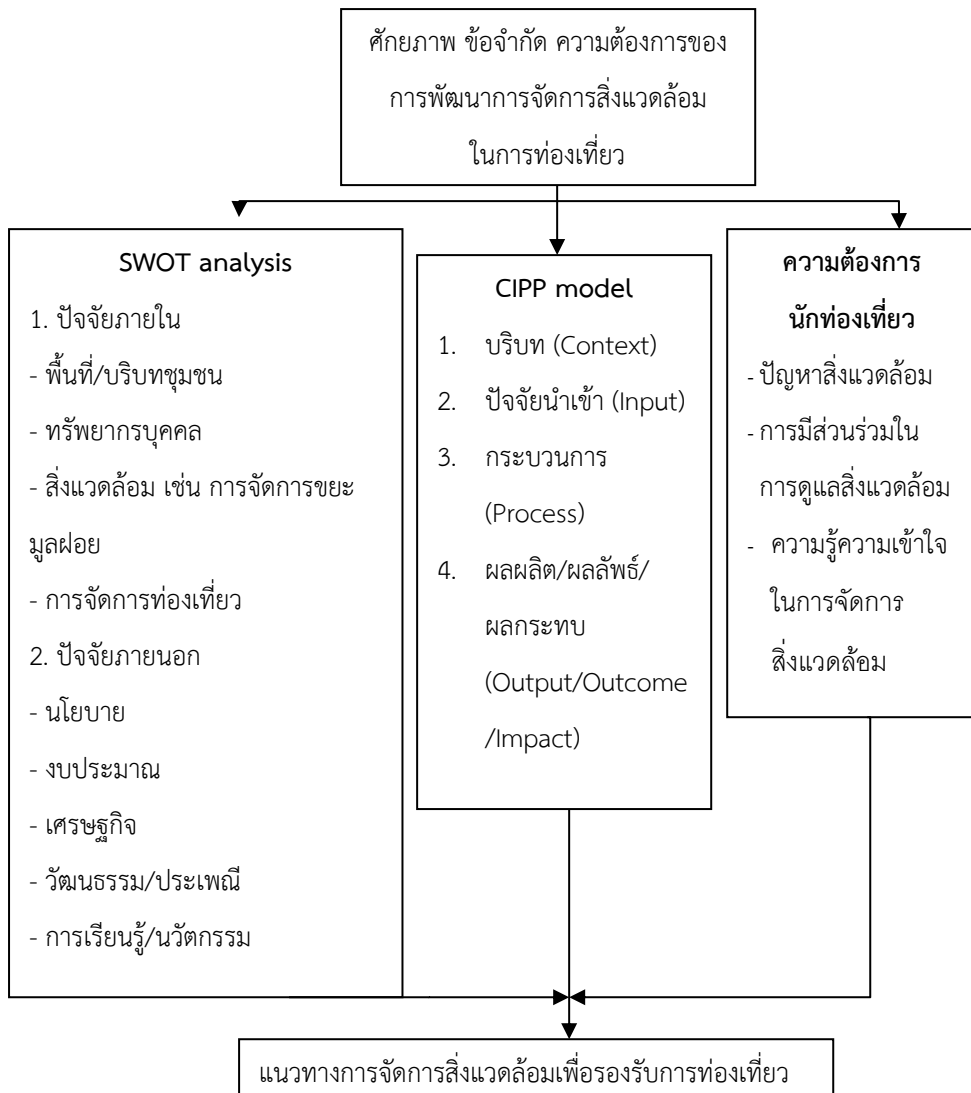
คุณภาพ ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน รับผิดชอบในแต่ละด้านตามโครงสร้างคณะทำงานด้านต่าง ๆ และแบ่งการปกครองเป็นคุ้มบ้าน จำนวน 9 คุ้ม มีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้นำ โดยกำหนดบทบาทในแต่ละด้านดำเนินการ ดังนี้ (1) ด้านอำนวยการ (2) ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน (4) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ (5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข (6) ด้านศาสนา วัฒนธรรม และ (7) ด้านเยาวชนและกีฬา (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุทัยธานี, 2561)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และถอดบทเรียนการท่องเที่ยวนชุมชนหมู่บ้านนี้
2. เพื่อประเมินความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนในหมู่บ้าน
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับชุมชนท่องเที่ยว



กรอบแนวคิด



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด



ระเบียบวิธีวิจัย

1. ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานพัฒนาชุมชนที่เป็นหน่วยงานผู้ดูแลโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

2. เก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนบ้านสนา จำนวน 100 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม และความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และ (2) ผู้นำชุมชน เพื่อประเมินความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้ SWOT analysis และ CIPPI Model (จำลองโพธิ์บุญ, 2547) พิจารณาบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) /ผลลัพธ์ (Outcome) /ผลกระทบ (Impact) และการทำ SWOT

Analysis ซึ่งพิจารณาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (threat)

4. ถอดบทเรียนการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสนา

5. ประเมินความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน และเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับชุมชนท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

1. การจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านสนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การจัดการสิ่งแวดล้อมคนในชุมชน ร้านค้า มีการคัดขยะหรือรณรงค์ให้ใช้ใบตองเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม หน่วยงานสนับสนุนการรักษาความสะอาดในชุมชน มีการนำแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่การบริหารจัดการการดูแลรักษาทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวชุมชนให้เหมาะสม เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ และหาวัสดุทดแทนโฟมหรือถุงพลาสติก ที่มาจากธรรมชาติ ให้ชุมชนจัดการและรักษาสิ่งแวดล้อม



นอกจากนี้ยังส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้หันมาใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนใช้เป็นที่บรรจุอาหาร ผลิตภัณฑ์ ของฝาก เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย สนับสนุนการรักษาความสะอาดในชุมชน และรณรงค์การปลูกต้นไม้เพื่อส่งต่อความยั่งยืนในชุมชน

2. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ ข้อจำกัด การจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว มีกระบวนการการวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งพิจารณาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (threat) ดังนี้

(1) การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน

1. จุดแข็ง (Strengths – S)

พื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ ชาวบ้านมีอาชีพเกษตรกรรม ปลูกอ้อย ปลูกข้าวโพด มีสวนสำหรับปลูกพืชดั้งเดิม เช่น ข้าวหมาก ส้มโอ มะขาม ลำไย

ชุมชนมีพิธีบวชต้นไม้หรือบวชป่า เป็นการนำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดูแลรักษาป่า และปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพิธีเลี้ยงปิดบ้านกันที่ “ศาลเจ้าบ้าน” ตั้งอยู่ในบริเวณป่าหมากล้านต้น ในพื้นที่ใกล้กับศาลเจ้าบ้านนั้น และมีสิ่งมหัศจรรย์ทางธรรมชาติที่ยังคงอยู่ให้ลูกหลานได้เห็นคุณค่า นั่นคือ “ต้นไม้ยักษ์” ที่มีขนาดใหญ่ประมาณ 60 คนโอบอายุ 400-500 ปี ดังภาพที่ 2 ต่อไปนี้



ภาพที่ 2 ต้นไม้ยักษ์และศาลเจ้าบ้านของชุมชนบ้านสะนา



ชุมชนมีจิตสำนึกเกิดการพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเอง คิดเป็น ทำเป็น มีความพยายามในการเรียนรู้พัฒนา เกิดรายได้เพิ่มขึ้น มีการรวมตัวกันสร้างความเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา สืบสานสืบทอดและนำไปใช้ประโยชน์ทำให้เห็นคุณค่าร่วมกัน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ดี ทำให้ชุมชนมีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถนำสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนมาขายสร้างรายได้โดยทั่วกัน

2. จุดอ่อน (Weakness – W)

เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นบุคคลที่นำขยะเข้ามาสู่ชุมชน นอกจากนี้ยังมีปัญหาของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมด้วยน้อยมาก ขาดการทำความเข้าใจและการกระจายรายได้ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชน

การดำเนินการท่องเที่ยวอาจกระทบกับความเป็นอยู่ เนื่องจากไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่านักท่องเที่ยวจะมาในช่วงเวลาไหน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวอาจทำให้คนในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพหลักอยู่ไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ และควรบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น การท่องเที่ยว เพราะ

บุคลากรไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่รอบด้านเกี่ยวกับการทำชุมชนท่องเที่ยว

(2) การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก

1. โอกาส (Opportunities – O)

สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเอง โดยดำเนินกิจกรรมสร้างอาชีพและสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเกษตรอำเภอ พัฒนาที่ดิน พัฒนาชุมชน และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ดี ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถนำสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนมาขายสร้างรายได้โดยทั่วกัน

ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบไปด้วย ผ้าทอพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์จักสานซึ่งถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้รู้ ภูมิปัญญา ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงอาชีพและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการสินค้าชุมชน OTOP รายใหม่ในอนาคต



ส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมตนเอง สามารถที่จะสื่อสารเล่าเรื่องของตนเองได้อย่างมีชีวิตชีวา รื้อฟื้นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชุมชนเพื่อทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ภูมิปัญญาด้านอาหาร ขนมพื้นบ้าน ของเล่นโบราณ วัฒนธรรมเมื่อสมัยปู่ยาตาทาย

เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีบทบาทของตนเอง สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวหรือการเรียนรู้ในชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว คนในชุมชนจะต้องมีรายได้ทุก ๆ คน ที่ร่วมในโครงการชุมชนท่องเที่ยว

ส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชุมชนในแต่ละด้าน พัฒนาด้านการทำ Home Stay ที่เรียนรู้วิถีจากอดีต พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่เกิดจากต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชนตนเอง นอกจากนี้ยังพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง สร้างวัฒนธรรมแห่งความคิดสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ รวมถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานโดยการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชน การตลาดให้ทันสมัย ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชนใช้

เป็นที่บรรจอาหาร ผลิตภัณฑ์ ของฝาก เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย

สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวหรือการเรียนรู้ในชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องเคารพในกฎระเบียบของชุมชน

ในด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการรักษาความสะอาดในชุมชน คงความเป็นแบบดั้งเดิมของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้คงอยู่และสัมผัสได้ คนในชุมชนหรือแม่ค้าต้องมีการคัดแยกขยะหรือรณรงค์ให้ใช้ไบโอบทเพื่อรักษาสีสิ่งแวดล้อม และรณรงค์การปลูกต้นไม้เพื่อส่งต่อความยั่งยืนในชุมชน

2. ภัยคุกคาม (Threat – T)

งบประมาณในการดำเนินโครงการท่องเที่ยวชุมชนนั้น ไม่เพียงพอและขาดการส่งเสริมด้านการตลาดและการสื่อสารต่อสาธารณะ เช่น แผ่นประชาสัมพันธ์ชุมชน พื้นที่ส่วนกลางในการรวมนักท่องเที่ยว ห้องน้ำในการรองรับนักท่องเที่ยวตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แผ่นป้ายเล่าเรื่อง พื้นที่แสดงศิลปะในแต่ละจุด

งบประมาณในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่องเที่ยวไม่เพียงพอ โดยขาดการสนับสนุน และมีต้นทุนสูงในการปรับปรุงทัศนียภาพของชุมชนให้น่าอยู่ตามจุดสื่อสาร



รวมถึงการปลูกต้นไม้ท้องถิ่น การใช้ตะกร้าแทนการใช้ถุงพลาสติก และการหาผลิตภัณฑ์ที่รักษาสิ่งแวดล้อมแทนการใช้โฟม

ขาดการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างทั่วถึง เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน

นอกจากนี้หากมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก บุคลากรหรือคนในชุมชนจะไม่เพียงพอต่อการรองรับการท่องเที่ยว ทำให้การดูแลด้านการท่องเที่ยวหรือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้ไม่ดี

2.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยวได้ประยุกต์ใช้กระบวนการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ ได้แก่ CIPP Model ซึ่งพิจารณาบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) /ผลลัพธ์ (Outcome) /ผลกระทบ (Impact) ซึ่งนำมาวิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด และการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. บริบท (Context)

(1) นโยบาย มีการสนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมตนเอง สามารถที่จะสื่อสารเล่าเรื่องของตนเองได้อย่างมีชีวิตชีวา เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีบทบาทของตนเอง สนับสนุนให้เกิดการ

ท่องเที่ยวหรือการเรียนรู้ในชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

(2) ยุทธศาสตร์ การจัดทำเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง ส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและรณรงค์การปลูกต้นไม้เพื่อส่งต่อความยั่งยืนในชุมชน

(3) มาตรการ มีการรื้อฟื้นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชุมชนเพื่อทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ภูมิปัญญา ด้านอาหาร ขนมพื้นบ้าน ของเล่นโบราณ วัฒนธรรมสมัยปู่ตายาย นักท่องเที่ยวจะต้องเคารพในกฎระเบียบของชุมชน การปรับปรุงโครงสร้างการคมนาคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

(4) โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมการคัดแยกขยะหรือรณรงค์ให้ใช้ใบตองเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยนำเข้า (Input)

(1) งบประมาณ ในการดำเนินโครงการท่องเที่ยวชุมชนไม่เพียงพอ ในด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีต้นทุนสูง เช่น ในการปรับปรุงทัศนียภาพของชุมชนให้น่าอยู่ การปลูกต้นไม้ท้องถิ่น การใช้ตะกร้าแทนการใช้ถุงพลาสติก



การหาผลิตภัณฑ์ที่รักษาสิ่งแวดล้อมแทนการใช้โฟม

(2) บุคลากรของพัฒนาชุมชนไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่รอบด้านเกี่ยวกับการทำชุมชนท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีและการจัดการสิ่งแวดล้อม

(3) วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีไม่เพียงพอเนื่องจากงบประมาณที่จัดสรร และระยะเวลาของโครงการที่น้อยเกินไป

(4) ข้อมูลข่าวสาร ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดและการสื่อสารต่อสาธารณะ เช่น แผ่นประชาสัมพันธ์ชุมชน พื้นที่ส่วนกลางในการรณมนักท่องเที่ยว แผ่นป้ายเล่าเรื่อง แผนที่แสดงพื้นที่ศิลปะ

(5) เทคโนโลยี มีการพัฒนาการนำวัสดุธรรมชาติมาทำเป็นภาชนะบรรจุอาหารหรือของฝากของที่ระลึก เช่น ใบตอง และกาบหมาก และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมสวยงาม และรักษาสิ่งแวดล้อม

3. กระบวนการ (Process)

(1) การวางแผน มีการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการของหมู่บ้านให้มีความพร้อมใน

การดำเนินงาน รวมทั้งร่วมประชุมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกันกำหนดระเบียบ กติกา และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเหมาะสมโดยยึดเสียงส่วนใหญ่ของชุมชน และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน

(2) การมีส่วนร่วม ของชุมชน OTOP นวัตวิถีมีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากขาดการทำความเข้าใจของโครงการชุมชน OTOP นวัตวิถี ทำให้การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง และยังขาดความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) การจัดการท่องเที่ยว มีกระบวนการในการดำเนินการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเข้าถึงธรรมชาติของชุมชนและการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

(4) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี การประชุมคณะทำงานและแบ่งหน้าที่ในการรับนักท่องเที่ยว พัฒนาการเรียนรู้ให้คนในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง และการปรับปรุงพัฒนาต่อ



ยอดให้ชุมชนมีการพัฒนาและพร้อมสำหรับการ
รองรับนักท่องเที่ยว

(5) การประชาสัมพันธ์ มีการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่องเที่ยว OTOP
นวัตวิถี มีการให้ข้อมูลข่าวสารตามบอร์ด
ประชาสัมพันธ์ ตามแหล่งการเรียนรู้ นำเสนอ
ผ่านรายการต่าง ๆ เช่น รายการท่องเที่ยว
รายการอาหาร การนำเสนอผ่านหน้าเพจ
 เป็นต้น

(6) การติดตามประเมินผล มีการติดตาม
การประเมินผลผ่านการทำ AAR หลังการทำ
กิจกรรมทุกครั้ง ประเมินผลผ่านการระดม
ความคิด และทำ SWOT ของการท่องเที่ยว
ชุมชน เข้าร่วมอบรมรับความรู้ประชาสัมพันธ์
กับหน่วยงานทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้
นักท่องเที่ยวได้เสนอแนะแสดงความคิดเห็นใน
ชุมชนเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น

4. ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
(Output/Outcome /Impact)

(1) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการ
ท่องเที่ยว สนับสนุนการรักษาความสะอาดใน
ชุมชน รมรงค์การปลูกต้นไม้เพื่อส่งต่อความ
ยั่งยืนในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วน
ร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม มีการรณรงค์ใช้หลัก 3 R ในการ
จัดการขยะ และการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม

(2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิด
รายได้เพิ่มขึ้น โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับ
ชุมชนได้ดี ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการ
ท่องเที่ยวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถนำ
สินค้าที่มีอยู่ในชุมชนมาขายสร้างรายได้โดยทั่ว
กัน ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้
ชุมชนเป็นที่รู้จักในวงกว้าง เกิดการจับจ่ายใช้
สอยในการท่องเที่ยว การใช้บริการและการซื้อ
สินค้าชุมชน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น

(3) ผลกระทบด้านสังคม ทำให้เกิดความ
เสื่อมโทรมของวัฒนธรรมดั้งเดิม วัฒนธรรมเดิม
ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
มีผลกระทบต่อสังคมน้อยมากในเรื่องการเกิด
ปัญหาอาชญากรรม และเกิดปัญหายาเสพติด

(4) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิด
ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น
จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามา มลพิษทางเสียงจาก
การใช้รถที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการจัดการทรัพยากร
น้ำจากน้ำเสียที่เพิ่มขึ้น และการจัดการระบบ
สาธารณสุขที่ไม่ทั่วถึง



2.3 ความต้องการนักท่องเที่ยว จากการ
เก็บแบบสอบถามในด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม
ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (n=100)

หัวข้อ	ร้อยละ
ปัญหาสิ่งแวดล้อม	
1. เกิดความวุ่นวายในชุมชน	23.0
2. ขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น	58.0
3. ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม	33.0
4. เกิดปัญหาอาชญากรรม	6.0
5. ปัญหาเสียงดังรบกวน	18.0
การมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม	
1. ลดการใช้ถุงพลาสติก	70.0
2. ทิ้งขยะให้ถูกที่และช่วยแยกขยะ	61.0
3. ใช้ภาชนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	44.0
4. เลือกใช้พาหนะที่ชุมชนจัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อประหยัดพลังงาน	28.0
5. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของชุมชน	56.0
6. ช่วยประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	29.0
ความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม	
1. การจัดตั้งโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน สร้างรายได้ และได้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP	96.0
2. โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชน	97.0
3. โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคม	72.0
4. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต	92.0
5. การจัดการของเสียมีความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อม	97.0



หัวข้อ	ร้อยละ
6. การดูแลรักษาความสะอาดในชุมชน เป็นหน้าที่ของคนในชุมชนเท่านั้น	64.0
7. การคัดแยกขยะเป็นการช่วยกำจัดขยะตั้งแต่ต้นทาง ทำให้ปริมาณขยะลดน้อยลง	91.0
8. การใช้ภาชนะต่าง ๆ เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า แทนถุงพลาสติกเป็นการลดปริมาณขยะ	96.0
9. ควรเลือกซื้อของหรืออาหารที่บรรจุในถุงพลาสติก เพื่อความสะดวก/ง่ายต่อการกำจัด	64.0
10. การรณรงค์เลิกใช้โฟมบรรจุอาหารเป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อม	93.0

(1) ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความเห็นว่าปัญหาของเสียและขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เที่ยวในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 33.0 นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาเสียงดังรบกวน ปัญหาการจราจรติดขัด และสูญเสียความสงบ

(2) การมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวคิดว่าการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนส่วนใหญ่ คือ การลดใช้ถุงพลาสติกเกินกว่าครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมาเป็นการทิ้งขยะให้ถูกที่และช่วยแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 61.0 และปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 56.0

(3) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้และเข้าใจคือ โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชน และการจัดการของเสียมีความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 97.0 รองลงมาการจัดการจัดตั้งโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน สร้างรายได้ และได้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP และการใช้ภาชนะต่าง ๆ เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า แทนถุงพลาสติกเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 96.0 และการรณรงค์เลิกใช้โฟมบรรจุอาหารเป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 93.0



สรุปและอภิปรายผล

จากการทำ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม เพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการลดผลกระทบ พบว่า แนวทางการลดผลกระทบของทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินการได้กับทั้งประชาชน ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมให้ทุกคนเป็นเจ้าของโครงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างแท้จริง เพิ่มการสร้างกระบวนการความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมด้านการตลาด เจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

2. มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น แล้วนำมาหมุนเวียนภายในชุมชน

3. มีการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีการบริหารจัดการด้วยตัวเอง เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพเพียงพอและมีความพร้อมที่จะบริหารจัดการ

ดำเนินโครงการได้ และทำให้เกิดการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

4. เสริมสร้างชุมชนให้มีจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตัวเอง ปกป้องและรักษาวิถีชุมชน

5. สนับสนุนการรักษาความสะอาดในชุมชน อนุรักษ์การปลูกต้นไม้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

6. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ให้เกิดความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชน

7. เสริมสร้างการให้ความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น เช่น ภาครัฐเครือข่ายการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม เป็นต้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้น



อย่างรวดเร็วนี้ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบของการท่องเที่ยวมีทั้งด้านบวกและด้านลบ (Bruner, 1996) เพราะผลกระทบของการท่องเที่ยวมีทั้งด้านบวกและด้านลบในด้านบวก ได้แก่ สร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ในด้านลบ อาจทำให้สูญเสียวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไป เนื่องจากปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับนักท่องเที่ยวมากเกินไป

ด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถนำสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนมาขายสร้างรายได้ ในทางกลับกัน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึง เนื่องจากคนในชุมชนไม่ได้ให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และปัญหารายได้ไม่สม่ำเสมอตามฤดูกาลท่องเที่ยว (มนัส สุวรรณ, 2539) เนื่องจาก การท่องเที่ยวก่อให้เกิดงานและรายได้ต่อบุคคลจำนวนมาก แต่ในทางกลับกัน การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจทำให้การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมมากขึ้น

ด้านสังคม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของวัฒนธรรมดั้งเดิม วัฒนธรรมเดิมถูกนำมาดัดแปลงเพื่อรองรับการท่องเที่ยว (Cohen,

1996) ทั้งนี้ วัฒนธรรมประเพณีที่นักท่องเที่ยวชื่นชมนั้น กลายเป็นวัฒนธรรมเพื่อการแสดง โดยไม่มีส่วนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของสังคมนั้น

ด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น นักท่องเที่ยวที่เข้ามา มลพิษทางเสียงจากการใช้รถที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการจัดการทรัพยากรน้ำ และน้ำเสียที่เพิ่มขึ้น และการจัดการระบบสาธารณสุขที่ทั่วถึง (อุดร วงษ์ทับทิม และคณะ, 2546) กล่าวคือ การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดความเสียหาย อาจมีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และขาดความระมัดระวังในการท่องเที่ยว

กล่าวคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้ สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท แต่ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ยังส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบเช่นกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา สะท้อนแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับชุมชนท่องเที่ยว เนื่องจากโครงสร้างที่ผู้วิจัยจัดทำนั้น เป็นแนวทางโดยรวมของทุกโครงการ ทำให้



ชุมชนสามารถช่วยเหลือในด้านการจัดการ
สิ่งแวดล้อมของชุมชนได้ เช่น มีการคัดแยกขยะ
จากครัวเรือน การรณรงค์ใช้ปืนโต หรือถุงผ้าใน
การจับจ่ายซื้อของใช้เพื่อบริโภค สนับสนุนการ
ลดการใช้ถุงพลาสติก โดยผู้นำชุมชนพยายาม
ทำเป็นต้นแบบในหลาย ๆ ด้าน เช่น การนำ
ขยะจากเศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้มาทำน้ำ
หมักชีวภาพ การรณรงค์ให้ชุมชนอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม การรณรงค์ปลูกต้นไม้ และการ
รณรงค์คัดแยกขยะ เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะ
ในการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ให้มีการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละ
ชุมชนโดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งหน่วยงาน
ท้องถิ่นจะต้องสนับสนุนการจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน และร่วมกันพิจารณา
หาแนวทางในการแก้ไขผลกระทบ
2. ติดป้ายแยกประเภทของขยะมูลฝอย
โดยระบุให้ชัดเจน
3. รณรงค์คัดแยกขยะมูลฝอย และปลูกฝัง
ความตระหนักในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
ของชุมชน

References

Bruner, E. M. (1996). Tourism in Ghana:
The representation of slavery and

the return of the black diaspora.
American Anthropologist, 98(2),
290-304.

Cohen, E. (1996). **Thai tourism: Hill
Tribes, Island and open-ended
prostitution**. Bangkok: white Lotus.
Community Development Department.
(2018). **Maintain the Thai way with
affected**. Retrieved August, 8, 2018,
from http://cbt.nawatwithi.com/view_detail_food.php?food_id=90 .
(in Thai)

Community Development Department.
(2018). **OTOP Nawatwithi tourism
community project management
manual**. Retrieved August, 8, 2018,
from <http://lamphun.cdd.go.th/wpccontent/uploads/sites>. (in Thai).

Poboorn, C. 2004. Kan Borihan Khrongkan
Singwaetlom [Environmental
Project Management]. Bangkok:
Graduate School of Environmental
Development Administration,
National Institute of Development
Administration.



Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 13 No.2 (July–December) 2021

Suwan, M. (1996). Tourism and impact.

Geography Journal, 21(1), 13-16.

(in Thai)

Wongtubtim, U. 2003. Khongsang Kan

Prasan Ngan Wichai Lae Phatthana

Khruetakhai Kan Thongthiao Doi

Chumchon [Project to coordinate

research and development of

community-based tourism networks

Research Fund Office (Regional

office)]. Chiang Mai: Chiang Mai

University, Thailand.